

GEZOND IN ...

STIMULERINGSPROGRAMMA GIDS
LOKALE AANPAK GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN

GEZOND IN... GEBIEDSINDICATOREN

Deze Gezond in... Gebiedsindicatoren zijn speciaal samengesteld voor de lokale samenhangende aanpak van gezondheidsachterstanden. U kunt ze gebruiken voor een gebiedsscan van wijk, dorp of kern en voor monitoring en evaluatie van gezondheidsachterstanden in uw gemeente.

HOE ZIJN DE GEZOND IN... GEBIEDSINDICATOREN TOT STAND GEKOMEN?

Er zijn veel verschillende gezondheidsmonitors en -overzichten, samen goed voor meer dan duizend indicatoren. Om de basisinformatie voor een gebiedsgerichte aanpak van gezondheidsachterstanden te bundelen, heeft een werkgroep onder leiding van GGD GHOR Nederland en Gezond in... uit de bestaande monitors de basisindicatoren gefilterd. Deelnemers aan de werkgroep vertegenwoordigden GGD GHOR Nederland, RIVM, Vakgroep Epidemiologie van GGD GHOR Nederland, GGD Gelderland-Zuid, ROS netwerk, gemeente Nieuwegein.

INDICATOREN EN SPOREN

Om gezondheidsachterstanden terug te dringen, adviseert Gezond in... een integrale aanpak op vijf sporen: Gedrag & vaardigheden, Participatie, Preventie & zorg, Fysieke omgeving en Sociale omgeving. Er zijn acht succesfactoren (pijlers) bekend die de aanpak op deze sporen effectiever maken. De 29 Gezond in... Gebiedsindicatoren geven inzicht in de vijf sporen en de algemene lokale gezondheidssituatie.

PLEK IN HET PROCES?

Gezond in... adviseert een procesgerichte aanpak bij het lokaal terugdringen van gezondheidsachterstanden. De onderstaande acht stappen kunt u hierbij doorlopen:

1. Maak een gebiedsscan/gebiedsprofiel
2. Bespreek gegevens met professionals
3. Organiseer dialoog met bewoners
4. Stel gezamenlijk doelen en prioriteiten vast
5. Benoem resultaten en kies daarbij een aanpak
6. Ontwerp samenwerkingsstructuur
7. Maak afspraken en voer de plannen uit
8. Evalueer zowel proces als effect

De Gezond in... Gebiedsindicatoren bieden basisinput voor de procesgerichte aanpak.

Foto: Tumarkin Igor - ITPS / Shutterstock.com

De Gezond in... Gebiedsindicatoren zijn onder leiding van GGD GHOR Nederland samengesteld in samenwerking met:

- RIVM
- Vakgroep Epidemiologie van GGD GHOR Nederland
- ROS netwerk
- Gemeente Nieuwegein
- GGD Gelderland-Zuid

WELK INZICHT BIEDEN DE GEBIEDSINDICATOREN?

De Gezond in... Gebiedsindicatoren geven inzicht in de specifieke populatie en gezondheidsachterstanden in een bepaald gebied. Het is geen uitputtende lijst. Het geeft een indruk of een beeld. Om keuzes te maken over de gewenste aanpak van de achterstanden is aanvullende informatie nodig, te verkrijgen door bijvoorbeeld het aanbod van zorg en welzijn in kaart te brengen, en gesprekken te voeren.

De data geven geen waardeoordeel. Het staat gemeenten vrij om de cijfers ofwel te vergelijken met buurgemeenten, de regio, landelijke cijfers of om er een mening over te vormen op basis van gesprekken met bestuur, professionals en inwoners.

MEER INFORMATIE?

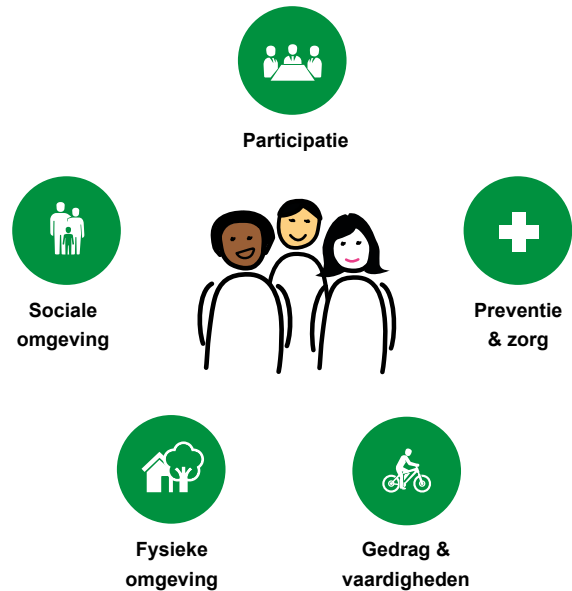
Bij vragen over gebruik en inhoud van deze indicatoren kunt u contact opnemen met uw Gezond in... adviseur of mailen: info@gezondin.nu. Benut daarnaast ook de kennis van uw collega's uit andere domeinen, landelijke en regionale partners (zoals de GGD of ROS). Op www.gezondin.nu vindt u voorbeelden van het gebruik van profielen en kunt u deze basislijst en handleiding downloaden. Op de site van het [RIVM Centrum Gezond Leven](#) vindt u ook uitgebreide informatie in de [Handreiking Gezonde Gemeente](#) voor het gebruik van scans en wijkprofielen.

Download hieronder de gebiedsindicatoren en de bijbehorende documenten:

- [Toelichting en vindplaatsen Gezond in... Gebiedsindicatoren](#)
- [Veelgestelde vragen Gezond in... Gebiedsindicatoren](#)

HOE ZIJN DE GEBIEDSINDICATOREN VERDEELD?

Er zijn een aantal algemene gebiedsindicatoren benoemd en een aantal gebiedsindicatoren die inzicht geven in de vijf sporen van Gezond in... (zie het model hieronder)

GEBIEDSINDICATOREN

ALGEMEEN

Onder deze kop staan een aantal indicatoren die niet te beïnvloeden zijn via bepaalde interventies, maar wel de gezondheid van de wijk/gemeente beïnvloeden. De GIDS-gemeenten kunnen de indicatoren uit de verschillende sporen naast deze algemene indicatoren leggen en zo een deel van de situatie verklaren. Daarnaast kunnen de scores op deze indicatoren behulpzaam zijn bij het maken van keuzes voor bepaalde interventies.

1. Sociale status van de wijk
2. Gezonde levensverwachting
3. Bevolkingssamenstelling
4. Gezinssamenstellingen (éénoudergezinnen)

PREVENTIE & ZORG

Onder dit spoor zijn indicatoren benoemd die inzicht geven in de noodzaak tot een goede toegang tot Preventie & zorg. Vier indicatoren gaan over de mate waarin bepaalde aandoeningen aanwezig zijn onder de bevolking, die door middel van preventie en zorg omlaag gebracht kunnen worden. Ook is een indicator opgenomen naar de geschatte vraag aan eerstelijns zorgvoorzieningen.

5. Vraag naar eerstelijns zorgvoorzieningen
6. Aantallen personen met 2 of meer chronische aandoeningen
7. Percentage psychische problematiek
8. Aantallen personen met verminderde mobiliteit
9. Kinderen met een hoog risico op psychosociale problemen

SOCIALE OMGEVING

Het sociale netwerk beïnvloedt gedrag, gevoel van veiligheid en gezondheid. In een gezonde sociale omgeving wonen mensen veilig, is de samenhang in de buurt groot en krijgen mensen steun. Er is gekozen voor vijf indicatoren die verschillende aspecten van de sociale omgeving weergeven. Alle indicatoren zijn nogal persoonlijk, iemands eenzaamheid of armoedestatus zijn geen onderwerpen die makkelijk besproken worden. Toch is beleid nodig en mogelijk om deze aspecten te verbeteren en zo een deel van de oorzaken van gezondheidsachterstanden weg te werken.

10. Sociale samenhang
11. Mantelzorg
12. Ervaren onveiligheid
13. Percentage kinderen opgroeiend in armoede
14. Eenzaamheid

FYSIEKE OMGEVING

Een gezonde en veilige leefomgeving is basaal voor publieke gezondheid, en voor andere beleidsterreinen. Onder dit spoor is een aantal indicatoren uit de [Leefbaarometer](#) opgenomen. Twee indicatoren gaan over aanbod in de fysieke omgeving (woningen en voorzieningen) die van invloed zijn op lage SES-groepen. Twee andere indicatoren gaan over gezondheidsrisico's van de fysieke omgeving zoals geluidsoverlast en luchtverontreiniging. Tot slot ook aandacht voor de veiligheid van de (woon-)omgeving. De onderliggende data zijn te vinden op <http://voiskwb.datawonen.nl> Deze data zijn landelijk beschikbaar op postcodeniveau (6ppc). Kijk ook eens op www.gezondontwerpwijzer.nl

15. Woningvoorraad
16. Publieke ruimte, o.a. geluidsoverlast en aanwezigheid water en groen
17. Voorzieningen (winkels, bank)
18. Veiligheid (o.a. vernielingen, geweld, overlast, diefstal uit auto's)
19. Luchtverontreiniging

GEDRAG EN VAARDIGHEDEN

In deze lijst zijn drie indicatoren opgenomen van gedragingen die groot effect hebben op de gezondheid en waar grote verschillen tussen sociale groepen zijn. Het is belangrijk dat burgers op deze aspecten hun gezondheid kunnen behouden of verbeteren. Daarvoor zijn zowel kennis als (gezondheids)vaardigheden nodig. Dit zijn vaardigheden om informatie over gezondheid te begrijpen en toe te passen. Ook de vaardigheden om de weg te vinden in de zorg en klachten te verwoorden horen daarbij.

20. Percentage volwassenen en ouderen dat voldoet aan de norm gezond bewegen
21. Percentage rokers
22. Percentage mensen met overgewicht (aan te vullen met percentage met diabetes type 2)
23. Percentage laaggeletterdheid
24. Percentage dat moeite heeft de weg te vinden in de zorg (indicator: gebruik van voorzieningen)

PARTICIPATIE

Actief meedoen in de samenleving (betaald of vrijwilligerswerk, het volgen van een opleiding of anderszins), maakt mensen gezond en andersom. Er liggen kansen voor verbindingen tussen de Participatiewet, Wmo, Onderwijs en verenigingsdeelname en de gezondheid. Deze indicatoren voor participatie zijn daarom zowel beïnvloeder als uitkomst van gezondheid. Werk, inkomen en opleiding zijn bovendien de factoren die de SES-status bepalen en hebben dus direct te maken met de gezondheidsachterstanden: hoe lager de SES, hoe meer kans op de meest voorkomende gezondheidsproblemen.

- 25. Aantal / percentage inwoners met betaald werk
- 26. Aantal / percentage ontvangers van uitkering uit Participatiewet
- 27. Aantal / percentage vroegtijdig schoolverlaters
- 28. Aantal vrijwilligers + uren vervullen vrijwillige diensten
- 29. Lidmaatschap sportvereniging

VERANTWOORDING

Kaarten (vaak regionaal of gemeentelijk, soms op wijkniveau) met informatie van veel indicatoren zijn te vinden op: www.zorgatlas.nl

Deze informatie wordt overgezet op een nieuwe site waar gaandeweg steeds meer beschikbaar komt: www.volksgesondheidszorg.info

Verklaringen en ontwikkelingen van gezondheidsfactoren zijn te vinden op: www.nationaalkompas.nl

Adviezen over het beïnvloeden van de indicatoren zijn te vinden op: loketgezondleven.nl/gezonde-gemeente
Daar vindt u veel verwijzingen naar andere sites voor verdere verdieping.

Informatie over diverse beleidsthema's op gemeenteniveau is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Daar staan ook thema's die niet voor alle gemeenten zijn aangeleverd, maar gaandeweg zal deze website steeds meer sturingsinformatie geven.

OVER GEZOND IN...

Om gezondheidsachterstanden terug te dringen is een lokale samenhangende aanpak nodig, met een actieve rol van de burger zelf. Gezond in... adviseert gemeenten hoe zij hun lokale aanpak kunnen versterken en brengt professionals uit alle disciplines bij elkaar.

Gezond in... wordt uitgevoerd door Pharos en Platform31 in het kader van het Nationaal Programma Preventie met financiering van het ministerie van VWS.

